

บ้านเรียนมรดกใหม่: การให้การศึกษาแบบองค์รวมผ่านละคร

ฐานชน จันทรเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาไทยศึกษา

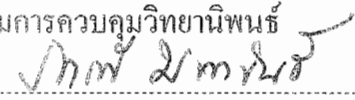
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ฐานชน จันทร์เรือง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

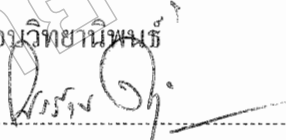
(รองศาสตราจารย์ภารดี มหาจันท์)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(พันตำรวจเอก ดร. ยิ่งยศ เทพจำนงค์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธาน

(รองศาสตราจารย์พรรัตน์ ดำรง)

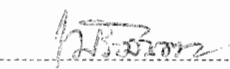
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ภารดี มหาจันท์)

กรรมการ

(พันตำรวจเอก ดร. ยิ่งยศ เทพจำนงค์)

กรรมการ

(ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

(ดร.บุญรอด บุญเกิด)

วันที่ 14 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงไปไม่ได้ ถ้าขาดการให้คำปรึกษาและแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในวิทยานิพนธ์ จาก รศ. ภารดี มหำจันทร์ ซึ่งเป็นประธานการควบคุมวิทยานิพนธ์ และพันตำรวจเอก ดร. ยิ่งยศ เทพจำนงค์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าได้แนวทางในการศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์ในการทำวิจัยอย่างครบถ้วนแก่ข้าพเจ้า

ขอขอบคุณ รศ. พรรรัตน์ คำรุ่ง ดร.บุญรอด บุญเกิด และ ดร. ชัยณรงค์ ศรีมันตะ กรรมการสอบปากเปล่าที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงและแก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้ามีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น

ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ธวัช บุญโนตก และ รศ. ภารดี มหำจันทร์ ที่มอบความรู้และให้คำแนะนำที่ดี แก่ข้าพเจ้าตลอดหลักสูตรขณะศึกษาอยู่

ขอขอบคุณ ผศ. ดร.ชัยนนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ ที่สร้างแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้า และสร้างความมั่นใจให้ข้าพเจ้าว่างานศิลปะและงานวิชาการสามารถเดินไปด้วยกันได้

ขอขอบคุณ ครอบครัวศาสนาและปรัชญาและครอบครัวไทยศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาแนะนำแนวทาง และเป็นกำลังใจให้กับข้าพเจ้าระหว่างการศึกษา

ขอขอบคุณ อ.สิตางค์ เจริญวงศ์ และเพื่อน ๆ ทุกคน ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือระหว่างที่ข้าพเจ้าศึกษาอยู่จนกระทั่งจบการศึกษา

ขอขอบคุณ ผศ.นัยนา คชแสง อ.ชนประคัลภ์ จันทร์เรือง มารดาและบิดาผู้ให้กำเนิดเลี้ยงดู และให้การความรู้ทั้งศาสตร์ของละคร การศึกษา และการใช้ชีวิต

ขอขอบคุณ พี่น้องศิลปินละครเวทีทุกท่านที่เป็นกำลังใจให้กับข้าพเจ้าในการศึกษารวมทั้งญาติพี่น้องที่ร่วมสมทบทุนการศึกษาของข้าพเจ้า

ฐานชน จันทร์เรือง

51910384: สาขาวิชา: ไทยศึกษา; ศศ.ม (ไทยศึกษา)

คำสำคัญ: การศึกษาแบบองค์รวม / ละคร

ฐานชน จันทรเรือง: บ้านเรียนมรดกใหม่: การให้การศึกษาแบบองค์รวมผ่านละคร
(MORADOKMAI HOMESCHOOL: HOLISTIC EDUCATION VIA THEATRE) คณะกรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์: ภาควิชา มหาคันธ, กศ.ม., ยิงยศ เทพจำนงค์, ป.ร.ด., 179 หน้า ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยเรื่อง บ้านเรียนมรดกใหม่: การให้การศึกษาแบบองค์รวมผ่านละคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนของบ้านเรียนมรดกใหม่เรื่องวิธีการให้ความรู้แบบองค์รวมผ่านละครแก่เยาวชน รวมถึงพัฒนาการของบ้านเรียนมรดกใหม่และความแตกต่างจากบ้านเรียนอื่น ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ขอบเขตด้านเวลา คือ พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2555 ผลการศึกษาพบว่า บ้านเรียนมรดกใหม่ สถานศึกษาขนาดเล็ก มีนักเรียนประมาณ 40 คน และครู 16 คน ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเรียนการสอน ใช้รูปแบบของบ้านเรียนประยุกต์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักการละคร ซึ่งพัฒนาการมาจากการเป็นคณะละครที่ผลิตละครเวทีสัญจรเพื่อการศึกษา โดยก่อนหน้านั้นภายใต้การนำของ อาจารย์ชน ประคัลภ์ จันทรเรือง คณะละครมรดกใหม่มีวิวัฒนาการจากรายการโทรทัศน์ มาสู่ละครเวทีเชิงพาณิชย์ จนค้นพบแนวทางของการใช้ละครเพื่อพัฒนาและสนับสนุนการศึกษาในระบบ จนถึงการใช้ละครเพื่อสร้างการเรียนรู้แบบองค์รวม ทั้งในมิติการใช้ชีวิตและการนิเวศน์ สร้างหลักสูตรเฉพาะคนและผ่านการรับรองจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 จังหวัดปทุมธานี ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ การให้การศึกษาแบบองค์รวมของบ้านเรียนมรดกใหม่มีวิธีการคือ ใช้ละครเป็นจุดเริ่มต้น นักเรียนจะได้เรียนรู้วิชาต่าง ๆ ทั้งแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ผ่านการแสดงละครในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของวิชานั้น ๆ จากนั้นครูผู้สอนจะเชื่อมโยงและอธิบายเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ให้กับนักเรียน รวมทั้งการให้นักเรียนเป็นผู้สร้างละครด้วยตนเองด้วย บ้านเรียนมรดกใหม่มีวิธีการศึกษาแบบผสมผสานหลายวิธีดังนี้ ศึกษาโดยยึดหลักปรัชญา 6 ข้อของคณะละครมรดกใหม่ ได้แก่ 1. พร้อมใจกันทำพร้อมใจกันเลิก 2. ทำแล้วทำเล่าจนทำได้ 3. อยู่อย่างต่ำ ทำอย่างสูง 4. แผลที่ผล ทำที่เหตุ 5. ไม่มีเรื่องเล่าที่เล่าไม่ได้มันแค่คนแสดงที่เล่าไม่เป็น 6. เป็นอย่างที่กิน เป็นอย่างที่อ่าน เป็นอย่างที่ชอบ ปรัชญาทั้งหกข้อนี้เป็นทั้งการฝึกฝนและกฎระเบียบไปในตัว ศึกษาด้วยหลักอาวโสนิยมและการ Drill (การฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง) เรียนรู้การใช้ชีวิตระบบสำนัก เคารพรุ่นพี่และผู้อาวุโส ฝึกฝนทักษะของตนเองอย่างต่อเนื่อง ศึกษาด้วยองค์ประกอบของละคร วิเคราะห์ นักแสดง เรื่องราว คนดู ตามวิธีการของคณะละครมรดกใหม่ เชื่อมโยงวิถีชีวิตของ ตัวละครกับสถานการณ์จริงในปัจจุบันของสังคม เปรียบเทียบครอบครัวของตัวเอง ชุมชน สิ่งแวดล้อมกับเรื่องราวในละคร ศึกษาด้วยการเชื่อมโยงแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ 1. ศึกษาบทละครและการเล่นละคร 2. ศึกษาผ่านการเดินทางในวิถีชีวิตของการเป็นนักการละคร 3. ศึกษาผ่านการอ่านหนังสือ 4. ศึกษาผ่านบทเพลง 5. ศึกษาผ่านภาพยนตร์ 6. ศึกษากับวิทยากรพิเศษที่มีความสามารถเฉพาะทางนั้น ๆ วิธีการเชื่อมโยงแปดกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้จะเลือกวิธีการศึกษาโดยพิจารณาจากความพร้อม ความสนใจ และทักษะของผู้เรียนที่แตกต่างกันไป และในด้านความแตกต่างจากบ้านเรียนอื่น ๆ นั้น บ้านเรียนมรดกใหม่มีวิธีการสอนที่ผสมผสานและมีเอกลักษณ์รวมทั้งมีการรวมเด็กบ้านเรียนมาเรียนร่วมกันซึ่งแตกต่างจากบ้านเรียนปกติที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว สถานศึกษาที่มีรูปแบบใกล้เคียงคือ โรงเรียนภัทราวดีมัธยมศึกษา มีการใช้ละครเชื่อมโยงและบูรณาการแปดกลุ่มสาระเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่จดทะเบียนเป็นโรงเรียนสามัญ ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา บ้านเรียนมรดกใหม่มีนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายสองรุ่น รุ่นแรกเจ็ดคน (พ.ศ. 2553) จบแล้วก็แยกย้ายกันไป รุ่นที่สองเจ็ดคน (พ.ศ. 2554) สามารถสอบเข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เมืองसानดินิเกดัน ประเทศอินเดีย สาขาวิชาการละคร ได้ทั้งหมด

51910394: MAJOR: THAISTUDIES; M.A. (MASTER OF ARTS IN THAISTUDIES)

KEYWORDS: HOLISTIC EDUCATION/ THEATRE.

TANACHON CHANDRUANG: MORADOKMAI HOMESCHOOL: HOLISTIC EDUCATION VIA THEATRE. ADVISORS COMMITTEE: PARADEE MAHAKHAN, M. Ed., YINGYOS THEPJUMNONG, Ph. D. 179 P. 2013.

The objective of this research is to study the methods of Moradokmai Home School on using theatre as a holistic education medium for youth and its results. And to study the difference between Moradokmai Home School and other home school. This study is a qualitative research conducted from 2008 to 2012. The results founded that Moradokmai Home School is a small educational institute, with about 40 students and 16 teachers. There is no tuitions fee; the home schooling system is developed from a touring educational theatre group led by Janapakai Chanruang. Moradokmai Theatre Group started of by producing television programs, then transformed into a commercial theatre group and later evolved into the current educational and development theater group which use theater as a holistic education medium. The curriculum is approved by the Patumthani District1 Education Board under the Ministry of Education. The methods started with theatre as its foundation, students will learn the eight group of study branches via theatre story that related to those study branches, then the teachers will explain the subject to the students. The methods are developed around 6 core values 1. Do it together, Finish it together 2. Do it until you can do it 3.Live low, Act high 4. Forget the result, focus on the cause 5.There are no story that cannot be told, only incapable storyteller 6.Be as you eat, be as you read, be as you teach. These 6 core values are both rules and practices. The learning methods are based on seniority and drill (continuous practices) – students learn to respect their senior and elder, continuously developing their skills, prepared to connect different body of knowledge, analyzing theatre elements - actor, story, and audience - by the Moradokmai ways, comparing the situation of the characters in the story with the current situation in the society, learned about themselves, their community, and the environment. The eight braches of study are also learned by 1. Via theater play 2.via traveling as a dramatist 3.via reading 4.via music 5.via movies 6.via special lecturer with specialized skills and knowledge. The students are selected to study each braches based on their individual skills, interests, and readiness, which is different from other home school. Moradokmai Home School has an integrated and distinctive system which brings home schooling students together, comparing to the home school managed by family. Similar educational institute is Patravadee High School, which used theater as a medium to learn eight study braches, but it is licensed as a regular school. Moradokmai Home School have two class which already graduated – Class of 2010, with 7 students, and class of 2011, with 7 students which can get into Visva Bharasti University, Santiniketan, India.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	7
ขอบเขตการศึกษา.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	7
วิธีการศึกษา.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 การศึกษาแบบองค์รวมและการละครเพื่อการพัฒนา.....	11
แนวคิดเรื่องการศึกษาแบบองค์รวม (Holistic Education).....	11
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบ้านเรียน.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะการละครเพื่อการพัฒนา.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
3 พัฒนาการของคณะละครมรดกใหม่.....	38
ผู้ก่อตั้งคณะละครมรดกใหม่: อาจารย์ชลประคัลภ์ จันทร์เรือง.....	38
สรุปสถานภาพของคณะละครมรดกใหม่.....	52
4 การจัดการศึกษาแบบองค์รวมของบ้านเรียนมรดกใหม่.....	54
พัฒนาการของบ้านเรียนมรดกใหม่.....	54
กิจกรรมหลักและอุดมการณ์ของทางสมาคม.....	61
สถานภาพของบ้านเรียนมรดกใหม่.....	63
การเรียนรู้ของบ้านเรียนมรดกใหม่จัดให้กับเด็กหญิงกุลศิริ ไชยพุดิ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6.....	154

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เปรียบเทียบเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรบ้านเรียนอื่นในด้านรูปแบบความเหมาะสม	
ปัญหาและอุปสรรค.....	161
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	166
สรุปผลการวิจัย.....	166
อภิปรายผลการวิจัย.....	173
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	175
บรรณานุกรม.....	176
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	179

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 โครงสร้างหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ของบ้านเรียนมรดกใหม่.....	136
2 ตัวอย่างโครงสร้างหลักสูตรของเด็กหญิงกุลศิริ ไชยพุดิ (ม.1 – ม.3).....	159
3 ตัวอย่างโครงสร้างหลักสูตรของเด็กหญิงกุลศิริ ไชยพุดิ (ม.4 – ม.6).....	160

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University